

[Indenrigsministeren]

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 123 stemmer.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunal indkomstpøolitik.

[Af Thorndahl (FP) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 106. Fremsat 25/3 80).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om maksimering af kommunernes skatteudskrivningsret.

[Af Thorndahl (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 186. Fremsat 25/3 80).

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning. (Afskaffelse af kommunal spekulation i ejendomsbeskatningen).

[Af Thorndahl (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 187. Fremsat 25/3 80).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Regeringen er som bekendt enig med forslagsstillerne i, at væksten i de kommunale udgifter må bringes ned. Regeringen mener imidlertid også – åbenbart modsat forslagsstillerne – at bestræbelserne på at dæmpe væksten i videst muligt omfang må respektere det kommunale selvstyre. Fremskridtspartiets forslag om maksimering af skatteudskrivningsretten og om kommunal indkomstpøolitik betyder en afskaffelse af den kommu-

nale skatteudskrivningsret, der altid har været en hovedhjørnesteen i det kommunale selvstyre her i landet. Forslagene betyder endvidere, at en række kommuner må foretage direkte nedskæringer i deres nuværende aktiviteter, for nogles vedkommende endog af et meget betydeligt omfang. Derimod vil andre kommuner sætte aktiviteterne stærkt i vejret.

Jeg er enig i, at nogle kommuner bør holde igen mere end andre, og jeg kan da i øvrigt også notere mig, at det er første gang, fremskridtspartiet mener at kunne bruge det ellers så forkætrede udgiftsbehovstal. Det er imidlertid nok for meget forlangt, at udgiftsbehovstallet til trods for de forbedringer, der er sket i det, nu kan bruges til at fordele 3–4 gange så mange milliarder som dem, der i øjeblikket fordeles via bloktilskuddene. Og så er det i øvrigt efter regeringens opfattelse helt urimeligt at forlange, at der skal ske en så drastisk ændring af serviceniveauet i en række kommuner. Det vil medføre et stort antal afskedigelser nogle steder, og for de afskedigede vil det være en ringe trøst, at en kommune i en anden ende af landet muligvis har brug for flere folk.

Efter regeringens opfattelse må den rigtige metode i arbejdet med at dæmpe stigningen i de kommunale udgifter være i samarbejde med de kommunale organisationer at fastsætte generelle rammer, der hen ad vejen modificeres af forskelle i udviklingen af udgiftsbehovet.

Til sidst en enkelt bemærkning om lovforslaget om ændring af lov om kommunal udligning. Jeg tror ikke, det er udsigten til en beskedent gevinst i den kommunale udligning, der bestemmer valget af grundskyldpromille, og jeg er derfor ikke enig i begrundelsen for fremskridtspartiets forslag. Derudover mener jeg, at reglerne om kommunal udligning på dette felt simpelt hen må følge skattelovgivningens regler.

Jeg tror i øvrigt ikke, fremskridtspartiet har fremsat forslagene i forventning om, at de bliver vedtaget; dertil er de for dårligt begrundet og har alt for voldsomme og urimelige virkninger. Regeringen kan i alt fald ikke tiltræde dem.

Hans Hækkerup (S):

[Hans Hækkerup]

De tre forslag fra fremskridtspartiet, vi skal behandle i dag, er jo tre typiske fremskridtsforslag hentet fra den sædvanlige skuffe. De bemærkninger, som helt unuanceret fremsættes om kommunalbestyrelsesmedlemmer i dette land, er af en stærkt nedvurderende karakter, og her tænker jeg bl. a. på de påstande, som fremføres. Der står i forslaget, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, i hvert fald for manges vedkommende, køber sig genvalg for skatteydernes penge.

Jeg synes, at man helt mister lysten til at beskæftige sig med fremskridtspartiets forslag. Men da det nu er min opgave at fremføre socialdemokratiets mening om disse forslag, vil jeg starte med at fastslå, at vi er fundamentalt uenige med fremskridtspartiet også om indholdet af forslagene. Vi mener, at fremskridtspartiets forslag vil betyde en uhensigtsmæssig og urimelig indskrænkning af det kommunale selvstyre. Det må fortsat være sådan, at kommunerne selv fastsætter deres skatteudskrivning og fastlægger deres serviceniveau.

I bemærkningerne til et af forslagene fastslås, at det må være en logisk og rimelig antagelse, at behovet for social bistand aftager med stigende velstand, og forfatteren til forslaget undrer sig så over, at der synes at være en modsat sammenhæng. Lad mig blot sige til fremskridtspartiets ordfører, at det behøver man ikke undre sig over. Forklaringen er jo, at både de sociale udgifters størrelse og beskatningsgrundlaget i høj grad afhænger af én fælles faktor, nemlig hvor i landet kommunen ligger.

Lad mig belyse det med et eksempel. I en kommune, hvor kvindernes erhvervsdeltagelse er stor, vil beskatningsgrundlaget – alt andet lige – være højere, og samtidig vil der være et større behov for daginstitutioner. Det er der faktisk ikke spor mærkeligt i.

I et andet af forslagene ud nævnes Albertslund kommune til et meget karakteristisk eksempel på kommunal spekulation i ejendomsskatten, fordi kommunen har en høj grundskyldpromille. Vi mener fortsat, at det er rimeligt, at kommunerne selv kan fastsætte både den kommunale skatteprocent og grundskyldpromillen. Hvis jeg skulle nævne et eksempel på uheldig spekulation i ejendomsskatten, ville jeg nævne de kommuner, der, dengang de generelle tilskud blev forhøjet i forbindelse med bistandslovens ikraft-

træden, benyttede lejligheden til at nedsætte grundskyldpromillen til nul i stedet for at forbedre deres i forvejen lave sociale serviceniveau.

Vi befinder os i en situation, hvor det af samfundsøkonomiske grunde er nødvendigt, at der sker en begrænsning af stigningen i de offentlige udgifter. Derfor har regeringen i samarbejde med kommunerne fundet frem til en hensigtsmæssig måde at gennemføre denne begrænsning på, en måde, der efter vores mening stadig respekterer de grundlæggende træk i det kommunale selvstyre i modsætning til disse fremskridtsforslag, som vi på det bestemteste må afvise.

Fogh Rasmussen (V):

Fremskridtspartiets forslag rammer egentlig ned i nogle vældig centrale punkter i den kommunale økonomi. I modsætning til både indenrigsministeren og socialdemokratiets ordfører vil jeg da egentlig påskønne de udførlige bemærkninger, der ledsager forslaget. Det kan måske skyldes, at vi er knap så godt vant med det, der kommer fra fremskridtspartiets side, men jeg synes i hvert fald, at det skal noteres, når der for en gangs skyld kommer et forslag fra fremskridtspartiet, som er ledsaget af nogle forholdsvis udførlige bemærkninger.

Venstre er helt opmærksom på behovet for tilbageholdenhed i udviklingen i de kommunale udgifter, og det var også derfor, vi for nylig fremsatte et beslutningsforslag, som indebærer en realvækst på simpelt hen nul i de kommunale budgetter i de kommende år. Fremskridtspartiet fremhæver ganske rigtigt, at når det nu er nødvendigt at begrænse det kommunale forbrug, så er det rimeligt, at begrænsningen først og fremmest sker i de kommuner, hvor man – som fremskridtspartiet siger – ud fra en rationel betragtning kan konstatere et overforbrug, således at de kommuner, der er dårligst stillet, ikke rammes. Her er der grund til at understrege, at venstres forslag netop er indrettet således, at de dårligst stillede kommuner ikke bliver ramt.

Der ligger nogle principper gemt i fremskridtspartiets forslag, som venstre er betænkelig ved. Som helhed vil jeg sige om forslagene, specielt nr. B 106 og L 187, at de bygger på den lidt tvivlsomme antagelse, at der skulle være en sammenhæng mellem udgifts-

[Fogh Rasmussen]

behov og velstandsniveau. Det er der i hvert fald kun til en vis grad. Eksempelvis kan der udmærket være et objektivt behov for store kommunale udgifter til vejnettet i en velhaverkommune, hvis fysiske udstrækning af forskellige grunde kræver særlige trafikinvesteringer.

Men først og fremmest vil vi altså ikke være med til at fratage kommunerne selvbestemmelsesretten med hensyn til den kommunale skatteudskrivning. Forskelle i den kommunale og amtskommunale beskatning kan som bekendt skyldes tre faktorer. For det første kan der være tale om forskelle i beskatningsgrundlag, for det andet kan der være tale om forskelle i udgiftsbehov, og endelig kan der for det tredje være forskelle i serviceniveau og effektivitet. Her må det ideelle efter venstres opfattelse være, at forskelle i skatteprocenter udelukkende afspejler forskelle i serviceniveau og effektivitet. Hvis denne betingelse til gengæld er opfyldt, har venstre intet mod forskelle i de kommunale skatteprocenter. Tværtimod vil sådanne forskelle i skatteprocenterne blot afspejle lokale politiske ønsker om et bestemt serviceniveau.

Fremskridtspartiets forslag om i første omgang at maksimere kommunernes skatteudskrivningsret og dernæst gradvis at nedtrappe den til et reelt niveau på 90 pct. af det nuværende strider imod vores syn på det kommunale selvstyre. Dertil kommer i øvrigt, at forslaget vil ramme vækstkommuner og andre kommuner med særlige problemer specielt hårdt.

Om L 187 skal jeg kun sige, at der naturligvis ligger et problem i, at enkelte kommuner – enkelte kommuner – kan spekulere i ejendomsbeskatning i forbindelse med den kommunale udligning. Det er netop kun enkelte kommuner, for hvis alle gjorde det, var der selvfølgelig ingen, der havde fordel af det. Jeg ved ikke, om fremskridtspartiets model er den helt rigtige. Vi skal jo tænke på, at der også ligger nogen fordelingspolitik i kommunernes fordeling af skatteudskrivningen på grundskat og indkomstskat. Vi skal huske på, at tildeling af et højere skattegrundlagstilskud som følge af højere ejendomsskat jo sker på bekostning af en højere skat på boliger og en højere skat på erhvervslivet i kommunen. Vi vil gerne drøfte ikke bare dette problem, men også de andre

problemer, der er rejst i forbindelse med de fremsatte forslag.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Flemming Jensen, ikke kan være til stede i salen i dag, skal jeg på hans vegne fremkomme med nogle bemærkninger til forslagene.

De to lovforslag, fremskridtspartiet har fremsat, er udtryk for et meget kontant indgreb eller rettere diktat over for landets kommuner. Det er da ganske korrekt, at kommunernes økonomiske politik naturligvis ikke kan rives ud af samfundets samlede økonomiske politik, og jeg skal også medgive forslagsstillerne, at vi har set eksempler på, at mange af landets kommuner er gået ud over de normer, staten har lagt på nogle områder, at de med andre ord har kompenseret f. eks. for en dårlig skolelovgivning. Alt dette var vi inde på, da vi for nylig behandlede venstres beslutningsforslag om større kommunal selvbestemmelse, og jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i det konservative folkeparti har større sympati for den frigørelse af kommunerne, det forslag var udtryk for, end vi har for de forslag, vi møder i dag.

I bemærkningerne til L 186 om kommunernes skatteudskrivningsret citerer forslagsstillerne bl. a. Kommunernes Landsforening for at påpege, at en nedadgående tilpasning i udgifterne er vanskelig at gennemføre i praksis. Det er der meget rigtigt i. Men hvis man ser på, hvad der foregår i dag i kommune efter kommune, så er det rent faktisk dette vanskelige tilpasningsarbejde, man er i fuld gang med, og det uanset hvilket politisk styre kommunen har. I første omgang tog man ved budgettet for 1980 fat på anlægsudgifterne, men der er jo kun tale om en såre stakket glæde, og nu kan man heldigvis se, at driftsudgifterne står for tur. Kommunerne har rent faktisk viljen til at løse opgaven.

Der er for det konservative folkeparti ikke skygge af tvivl om, at vi skal værne om, ikke nedbryde, det kommunale selvstyre, og vi er sikre på, at kommunernes økonomiske politik ikke behøver så drastiske indgreb, som her er foreslået, for at tilpasse deres økonomi til samfundets behov. Det er en god tradition, at kommunerne er loyale over for regeringens henstillinger, uanset om der er tale om en regering af den ene eller den anden

[Karen Thurøe Hansen]

farve, og det er da også, hvad formanden for Kommunernes Landsforening giver udtryk for i sin pressemeddelelse af 18. april 1980, idet han siger: »Kommunerne vil til enhver tid loyalt søge at medvirke til den nødvendige genopretning af den danske økonomi.« Vi behøver ikke at nære frygt på dette område. Det altovervejende flertal af danske kommuner kender deres ansvar og vil leve op til det. I øvrigt er der jo andre problemer i disse forslag, f. eks. betydningen af de forskellige prisniveauer eller hensynet til de kommuner, der på grund af en langsigtet politik har opbygget eller søger at opbygge en sund likviditet.

Det konservative folkeparti ser naturligvis helst en skat, der er til at leve med for borgerne, men vi er overbeviste om, at indgreb af denne art er med til at forflygtige ansvaret på en uheldig måde. Når vi mener, at kommunerne fortsat vil være loyale over for den politik, som fastlægges her i salen, føler vi intet behov for en lovgivning som den foreslåede. Men i øvrigt tror vi på, at vi i de enkelte kommuner har nogle gode dommere i vore vælgere. Skal vi spare – og det skal vi – er det nok mere nærliggende at se på den lovgivning, der har krævet og fortsat kræver de store beløb ude i kommunerne. Vi har just set eksempler på, hvad de mange kurser om f. eks. sikkerhedsrepræsentanternes arbejde koster, også på områder, hvor det er svært at se rimeligheden i noget som helst af det, som foregår.

Selvfølgelig kan man tvinge skatten ned på den måde, der her er foreslået. Vi tror blot, at prisen er for høj.

Tang Sørensen (FP):

Danmarks samlede offentlige forbrug udgør efter den sidste budgetredegørelse, som folketinget modtog her for nylig, i 1980 ca. 206 mia kr. Heraf forbruger primærkommunerne og amtskommunerne efter budgetredøgørelsens oplysninger 98,5 mia kr. plus et mere udefinerligt beløb med hensyn til overførsler. Som man vil se, ligger en meget, meget stor procentdel af det offentliges forbrug ude i amtskommunerne og i primærkommunerne. Når man ser på den kommunale skatteudskrivning, vil man opdage, at den kommunale skatteudskrivning over de sidste 10 år er steget med ca. 40 pct. Denne stigning i

den kommunale skatteudskrivning må hos en lang række partier her i folketinget vække til eftertanke. Denne eftertanke har også bundfældet sig i fremskridtspartiet og udmøntet sig i, at vi i dag behandler 3 forslag, 2 lovforslag og 1 beslutningsforslag, der forsøger at lægge op til en mere retfærdig administration af den kommunale skatteudskrivning.

Med hensyn til lovforslag nr. L 186, hvor fremskridtspartiet foreslår en maksimering af kommunernes skatteudskrivningsret, er baggrunden, at det i øjeblikket er således, at man fra regeringens side har lagt et loft over det kommunale forbrug. Vi ved, at der efter henstilling fra regeringen og Kommunernes Landsforening maksimalt måtte ske en stigning i det kommunale forbrugsmønster på 3 pct. i 1980. Og den reelle stigning, som må ske i kommunerne i 1981, altså ud over de stigninger, som finder sted på grund af pristallet og lønningerne, må være på maksimalt 2 pct. Allerede dér har man angrebet det kommunale selvstyre, som man fra socialdemokratiets side og måske også fra venstres side var en smule inde på.

Alle kan vel være enige om, at der må ske en begrænsning i kommunernes forbrug og dermed naturligvis i kommunernes ret til udskrivning af skatteydermidler. Ja, man må vist endda konstatere, at det i dag er nødvendigt, at kommunernes og amtskommunernes forbrug nedsættes ganske væsentligt. Men hvordan fordeler man en sådan reguleringspolitik på en retfærdig, på en socialt retfærdig måde?

Fremskridtspartiet har i sit lovforslag statistisk forsøgt at dokumentere, at udgiftsmønsteret er væsentligt forskelligt fra kommune til kommune og i særdeleshed fra den ene side af landet til den anden. Forklaringen på, at et antal kommuner forbruger mere, end man måske kunne synes var rimeligt, er givetvis en lang række faktorer, som de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmer har en afgørende indflydelse på. Men denne indflydelse med hensyn til at udskrive kommunale skattekroner bør vi fra folketingets side tage op til ganske alvorlig overvejelse. I særdeleshed når kommunernes samlede udgifter nu af nationaløkonomiske grunde skal begrænses, forekommer det os i fremskridtspartiet at være mest hensigtsmæssigt og mest rimeligt over for både de rige og de fattige kommuner – her tænker jeg ikke på ordene »rig« og

[Tang Sørensen]

»fattig« i ordenes egentlige forstand, men derimod på det samlede udskrivningsgrundlag, som hver enkelt kommune råder over – at indføre en ordning som den, der har eksisteret de sidste 2 år, og som først og fremmest begrænser forbruget i de kommuner, hvor man har et meget stort udskrivningsgrundlag og som følge deraf en meget stor skatteindtægt til den kommunale kasse. Det kan man gøre, som vi i fremskridtspartiet har foreslået, ved at fordele den samlede skatteudskrivning efter samme princip, som man i dag fordeler de generelle tilskud efter. Den samlede kommunale skatteudskrivning er i dag ca. 2½ gang større end de samlede generelle tilskud. Denne begrænsning vil ikke påvirke flertallet af kommunerne. Ca. 70 pct. af landets 275 kommuner vil i skatteåret 1981 efter fremskridtspartiets forslag ikke blive berørt af den foreslåede ordning.

Det er fremskridtspartiets hensigt med de fremsatte forslag at reducere den kommunale og amtskommunale skatteudskrivning over en 5-årig periode med 10 pct. Dette vil indebære besparelser på de kommunale budgetter på ca. 3,6 mia kr. i 1981, stigende til knap 6 mia kr. i 1986. Og dette er reelle besparelser. De besparelsesrammer, man opererer med i dag fra regeringens side, kan man i en vis udstrækning kalde fiktive, da man går ud fra en vis stigningsprocent, og så reducerer man i denne stigningstakt.

Det er således, at den begrænsning af de kommunale udgifter, som kommunerne administrerer efter i dag, nemlig i 1980-budgetterne med de maksimale 3 pct. stigning i forhold til 1979-budgetterne og med de foreslåede 2 pct. maksimal stigning i 1981 i forhold til 1980-budgetterne, på en lang række områder virker særdeles uretfærdigt. De kommuner, der i 1979 havde et forholdsvis stort overforbrug, og det var der en lang række kommuner der rent faktisk havde, kan efter de nugældende ordninger fortsætte deres overforbrug i forhold til de kommuner, der i 1979 havde anlagt et mere realistisk synspunkt med hensyn til den kommunale skatteudskrivning.

Fremskridtspartiet har også i sin lovbuket taget fat på spekulationen i den kommunale ejendomsbeskatning, nemlig de kommunale grundskyldpromiller. Det er lovforslag nr. L 187. Efter den nugældende ordning er det således, at man oplever grundskyldpromiller

fra nul og helt op i nærheden af 50. Jeg tror, at den højeste sats, der er gældende i skatteåret 1980, er 47 promille. Vi er stadig væk af den indstilling, at retten til at fastsætte grundskyldpromillen må ligge ude i den enkelte kommune. Med den nugældende ordning med hensyn til retten til udskrivning af kommunal grundskyld, som vi ikke ønsker at anfægte, kan det for en lang række kommuner virke attraktivt at have en så høj udskrivningspromille på jord som overhovedet muligt inden for det sandsynlige. Årsagen til, at en lang række kommuner spekulerer i at have en høj grundskyldpromille, en høj udskrivningspromille på jord, er, at det giver en lavere amtsskat og en lavere statsskat, plus at kommunen modtager større tilskud fra den kommunale udligningsfond. Vi har i vort lovforslag klart dokumenteret, at dette finder sted i kommuner ude over landet.

Hensigten med lovforslag nr. L 187, hvor vi ønsker nogle ganske få ord indføjet i § 2, nr. 2, er at gøre denne spekulation i den kommunale grundskyldpromille mindre attraktiv, end den er i dag.

Fremskridtspartiets 3 forslag vil efter min mening være nemmere at administrere for både stat, amt og kommune. Fremskridtspartiets 3 forslag er med den politiske og økonomiske situation, vi i øjeblikket befinder os i, særdeles relevante og særdeles aktuelle. Vi hører jo daglig fra den ene og fra den anden side, at der skal ske besparelser inden for den offentlige sektor. Det er vores opfattelse, at der skal foretages besparelser, og at der skal foretages besparelser ved hjælp af en mindre skatteudskrivning fra statens, amtens og kommunernes side. Men denne omstrukturering eller omfordeling af udskrivningen af de amtskommunale og de primærkommunale skatter bør efter vores opfattelse foretages på en mere retfærdig måde, end det i dag finder sted.

Vi er stadig væk tilhængere af, at den kommunale selvbestemmelsesret fastholdes i så stor udstrækning som overhovedet muligt. Men som spareforslagene i dag virker over for kommunerne, må vi altså konstatere, at den lokale selvbestemmelsesret, som fastholdes af en række partier, i meget udstrakt grad bliver anfægtet. Vi mener, at vi med de 3 forslag, vi i dag har til første behandling, har anvist en vej, der er mere socialt retfærdig over for den enkelte kommune og samti-

[Tang Sørensen]

dig vil resultere i besparelser på de kommunale budgetter, som vi har meget hårdt brug for.

De 3 forslag er udarbejdet efter gennemlæsning af en række kommunale publikationer og statistikker og kan selvfølgelig give anledning til en lang række spørgsmål af økonomisk karakter i kommunaludvalget, som jeg er sikker på vil vække meget, meget stor interesse hos en lang række udvalgsmedlemmer. Jeg forventer derfor et positivt og et sagligt udvalgsarbejde vedrørende disse 3 forslag, som har meget, meget vidtgående betydning for de enkelte kommuner.

Ingerlise Koefoed (SF):

Man kunne næsten begynde denne gennemgang af fremskridtspartiets forslag med at sige: der var engang, der var engang, og det var i 1970, hvor man her i Danmark fik en kommunalreform. Man lagde små kommuner sammen til større kommuner for at gøre dem mere økonomisk bæredygtige. De skulle selv kunne tage ansvaret for løsningen af en hel masse kollektive opgaver. Man overførte en del opgaver fra staten til kommunerne, og man ændrede statsrefusionen til bloktilskud udregnet efter kommunernes specielle beboelsesmønster, befolkningsmønster. Og endelig indbyggede man, for at der ikke skulle blive alt for stor forskel på kommunernes serviceniveau, en udligningsordning, sådan at de rigere og bedre stillede kommuner, helt retfærdigt, skulle hjælpe de fattigere og dårligere stillede kommuner til at give deres beboere en rimelig service.

Fra SFs side har vi aldrig fundet kommunalreformen helt tilfredsstillende. Vi har heller aldrig fundet det kommunale selvstyre helt gennemført og helt tilfredsstillende. Vi har måske en gang imellem været lidt ængstelige ved, at man har stillet kommunerne så frit, at man f. eks. ikke har ønsket at lave nogen minimumsnormer på sociale områder og sådan noget. Vi synes heller ikke om, at nogle kommuner har brugt udligningsordningerne til at nedbringe deres egen skatteudskrivning og til f. eks. at nedbringe deres grundskyldpromille til nul. Men vi må alligevel sige, at i det store og hele finder vi, at kommunalpolitikkerne ud fra de forskellige forudsætninger, de nu har haft, har taget ideen om det kommunale selvstyre alvorligt. De

har prøvet at udvikle kommunerne sådan, som de nu syntes de skulle udvikles. Nogle har måske nok syntes, at de slet ikke skulle udvikles, efter den overbevisning, de nu havde, og dem har vi været knap så glade for.

Men der skete jo så det, dengang det kommunale selvstyre begyndte at blomstre og udvikle sig, at det hele begyndte at gå lidt for godt, kommunerne udviklede sig, og nogle herinde i folketinget syntes, at nu gik det da vist helt galt, og nu fortolkede de da vist deres selvbestemmelsesret lidt for vidt, og nu gik de vel også derude og brugte for mange penge, og nu udskrev de for mange skatter. Så begyndte man herindefra at blande sig. Man skar lidt i bloktilskuddene, og man kom med nogle henstillinger fra Kommunernes Landsforening og regeringen i fællesskab om, at nu måtte de begrænse forbruget. Som eksempel på det absurde, man kunne opnå, vil jeg nævne, at samtidig med, at kommunerne måtte skære ned på deres anlægsudgifter, måtte de udskrive skatter til de beskæftigelsesarbejder, som det fra statens side var pålagt dem at være med til at klare.

Fremskridtspartiet skriver i bemærkningerne til et af de forslag, vi behandler i dag, at staten på mange måder har forhindret den økonomiske planlægning i kommunerne, og det er jeg enig i, men jeg er nok enig ud fra et andet grundlag end det, fremskridtspartiet taler ud fra. Fremskridtspartiet ønsker angiveligt med sine forslag at hjælpe på planlægningen ude i kommunerne, og det lyder meget smukt, men det, man i realiteten vil hjælpe med, er at få tingene til at gå tilbage. Man vil sige til kommunalpolitikkerne, at det, de nu har at gøre, er at prøve at fordele fattigdommen ude i kommunerne. Det finder vores kommunalpolitikere i hvert fald vil være en meget, meget vanskelig opgave; vi skulle bruge meget tid til det for at hjælpe dem, som vi er indstillet på at hjælpe. Jeg vil tro, at det nok vil være nemmere for fremskridtspartiets repræsentanter at fordele fattigdommen.

Fremskridtspartiet tillader sig at tale om noget, som man kalder et kommunalt overforbrug. Jeg ville være meget interesseret i her at få at vide, hvad et kommunalt overforbrug egentlig er for noget.

Hvis man bliver ved på denne måde fra de forskellige partiers side med at hævde, at man går ind for kommunalt selvstyre, samti-

[Ingerlise Koefoed]

dig med at man uafbrudt prøver at hindre det kommunale selvstyre, så kunne man snart lige så godt afskaffe hele det store problem, som hedder det kommunalpolitiske problem. Man kunne lade være med at have nogen kommunalpolitikere mere. Man kunne lade staten bestemme det hele, man kunne sende nogle statslige embedsmænd ud i depot, og så kunne de sidde derude og være politibetjente og se efter, at de nu ikke gjorde noget i kommunerne, som staten ikke syntes de måtte gøre.

Vi må altså afvise forslagene.

Det sidste forslag, om ændring af lov om kommunal udligning, indeholder nogle ret så strenge beskyldninger imod nogle af kommunerne for at spekulere i spørgsmålet om udligningen. Jeg kan ikke afvise, at der skulle være nogle kommuner, der gør det. Men jeg kunne forestille mig, at tingene, hvis man f. eks. ikke kunne fratække ejendomsskatter på selvangivelsen, ville se noget anderledes ud. Jeg vil gerne i kommunaludvalget bede om nogle oversigter over disse ting. Jeg vil gerne børe noget mere i, om fremskridtspartiet skulle have den mindste smule ret, og jeg vil gerne se, hvordan tingene ville se ud, hvis man havde en anderledes ejendomsbeskatning end den, man har i dag.

Dræbye (RV):

Det ene beslutningsforslag og de to lovforslag, som fremskridtspartiet har fremsat, indeholder nogle principielle problemer set fra vores synsvinkel, som gør, at jeg i mine bemærkninger vil holde mig til dem, fordi det trods alt er det, der er det afgørende.

Jeg skal lige føje til, at jeg synes, som også andre har sagt det, at det er nogle udmærkede og detaljerede bemærkninger til forslagene, vi har fået. Selv om de ind imellem måske er lidt skarpt polemiserende, indeholder de nogle faktiske oplysninger og noget materiale, som det er nyttigt at have i forbindelse med en diskussion om de kommunale indtægter. Jeg har i hvert fald med tilfredshed konstateret én ting, som er hele udgangspunktet, nemlig at man ikke diskuterer de kommunale indtægter ud fra skatteprocenternes størrelse. Det er som bekendt et meget dårligt udtryk for det kommunale forbrug af ressourcer af forskellig slags.

Jeg skal som sagt indskrænke mig til de mere principielle ting. Det første, som er problemet, er, at fremskridtspartiet jo ikke kan lide det kommunale selvstyre, i hvert fald ikke hvis man ved kommunalt selvstyre forstår, at de, der bor i en bestemt kommune, får mulighed for selv at afgøre, om de vil have løst deres fælles opgaver på det ene eller på det andet niveau. Fremskridtspartiet vil have en ensartethed, som vi ikke ser nogen grund til. De meget primitive – i denne forstand primitive – kriterier, som indgår i lovgivningen om fordeling af bloktilskudene, kan slet ikke opfange sådanne forskelle lokalt, som faktisk findes, og som kun kan klares ved, at kommunerne har en frihed til at indrette sig på en anden måde.

For det andet – og det er måske lidt underligt at høre denne konklusion netop fra fremskridtspartiet – indebærer forslaget, hvad man kunne kalde en kanonisering af de objektive udgiftsbehovskriterier. Selv om vi nok synes, at man kan arbejde videre med dem, synes jeg måske nok, at det er lidt for stærkt at slå fast, sådan som det er hele udgangspunktet for fremskridtspartiets tankegang, at vi nu har fundet de vises sten, og at nu gælder det i øvrigt bare om at fordele de kommunale indtægter på samme måde. Der er ikke noget behov for ændringer. Det fremgår i hvert fald ikke af bemærkningerne. Det vil være fremgået af debatten om et andet lovforslag, som vi har til behandling i øjeblikket, netop om ændring af disse kriterier, at deri er vi ikke enige. Vi mener, der er store mangler endnu i de objektive kriterier. Derfor vil det efter vores opfattelse være klart forkert at gå videre, før man har løst disse problemer. Dermed falder en væsentlig forudsætning for at gå videre ad den af fremskridtspartiet foreslåede vej væk.

Jeg synes også, der kan være grund til at sige meget generelt, at det ikke forekommer os at være særlig hensigtsmæssigt eller fornuftigt at gennemføre den nødvendige styring af den offentlige udgiftsudvikling gennem en skattebegrænsning. Man bliver nødt til i langt højere grad at se på, hvad det er, der betinger disse udgifter, hvordan de udvikler sig, og gå konkret ned i selve udgifterne, hvis man skal opnå ændringer i den nuværende udvikling, som så ganske rigtigt ikke kan fortsætte. Disse problemer er bestemt ikke løst ved at gøre, som fremskridtspartiet

[Dræbøje]

foreslår, nemlig gradvis at nedsætte niveauet for den kommunale beskatning over en år-række. På det punkt er forslagene udtryk for en vældig flothed, idet man lader, som om man løser problemet. Man ved egentlig godt, at arbejdet med at ændre udgiftsudviklingen på det offentlige område er langt større, end det fremgår af de i øvrigt så fyldige bemærkninger.

Vi synes godt, man i udvalget kan drøfte nogle af de problemstillinger, som fremskridtspartiet har lagt op til, og det vil vi også gerne medvirke til, men vi kan ikke se, at forslagene kan danne grundlag for den nødvendige principielle diskussion om kommunernes finansiering nu, hvor kommunalreformen har fået de første 10 år på bagen. Dertil er oplæggene for tynde og for uegnede.

Mimi Jakobsen (CD):

Ingen kan selvfølgelig være i tvivl om, at den udvikling i de kommunale budgetter, som vi har set i de foregående år, og som også vil fortsætte ifølge de budgetter, kommunerne har lagt, ikke kan fortsætte. Derfor er vi da også fra CDs side meget enige i de intentioner, som ligger bag fremskridtspartiets forslag.

I beslutningsforslag nr. B 106 taler man om, at bortset fra pris- og lønstigninger skulle kommunerne holde sig på samme niveau i 1981 som i 1980, således at den samlede kommunale indkomst- og ejendomsskatteudskrivning bliver den samme. Vi er vældig glade for, at man har taget ejendomsskatterne med, fordi man ellers kunne frygte, at det var dér, hele udgiften ville blive væltet over. Jeg må dog sige til fremskridtspartiet, at det forhindrer dette forslag altså ikke, for der er stadig væk tale om den samlede kommunale udskrivning, og det vil sige, at en lang række kommuner igen vil benytte sig af det lille trick, der går ud på, at man holder udskrivningsprocenten og så tager pengene ind på grundskyldpromillen. Det er stadig væk de små indtægter, der kommer til at betale det, fordi de store indtægter har de store fradrag for ejendomsskatterne og den høje trækprocent, og derved får de en langt større del af deres ejendomsskatter betalt end de små indtægter. Men ejendomsskatterne er da i hvert fald med. Jeg kan sige med det samme, at vi fuldt ud kan støtte fremskridtspartiets lovfor-

slag nr. L 187 om ændring af lov om kommunal udligning. Det skal jeg vende tilbage til.

Med hensyn til de rammer, som fremskridtspartiet har sat op, må vi nok sige, at vi ikke er enige. De er for stramme, og fremfor alt er vores væsentligste indvending, at det er et alt for sent tidspunkt at komme med dette på. Kommunerne er i fuld gang med deres budgetlægning i øjeblikket, og skulle man gennemføre forslaget, som det ligger, for 1981, kan jeg forudse, at vi kan holde kommunalbestyrelses- og økonomiudvalgsmøder fra nu af til den 1. oktober.

Jeg skal bare nævne nogle af konsekvenserne. Af den første side af den tabel, vi har fået udleveret sammen med forslaget, fremgår det, at specielt i Københavns omegn står det skralt til. En kommune som Gladsaxe skal spare 92 mill. kr.; det skal vi altså finde her i løbet af de næste 2 måneder. Helsingør og Høje-Tåstrup skal hver finde 71 mill. kr. i løbet af 2 måneder. Karlebo skal finde 68 mill. kr., og således kunne man blive ved. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre.

Nogle af de bemærkninger, som fremskridtspartiet er blevet rost for – det vil jeg da også gerne gøre, for de illustrerer mange ting – illustrerer også for mig at se, at fremskridtspartiet ikke har ramt plet. Det hedder nemlig, at en af grundene til, at det for 1980 lykkedes at få kommunerne til at holde deres budgetter inden for de rammer, der var aftalt, var, at der faktisk var sammenfaldende interesser mellem stat og kommuner. Det beder jeg om at man ikke overser.

Det andet punkt, som er nok så væsentligt, når man taler om tidsplan, er, at regeringen for så vidt gjorde den samme fejl sidste gang ved at være alt for sent ude med disse rammer, således at kommunerne ikke var i stand til på fornuftig vis at gribe ind i driftsbudgetterne, men derimod stort set måtte hente besparelserne på anlægsbudgettet. Det vil jo i endnu højere grad ske i år. Det mener jeg ikke er fremskridtspartiets målsætning; det mener jeg heller ikke det kan være, for det vil have nogle helt katastrofale følger for beskæftigelsen ude omkring i kommunerne, og det kan ikke på nogen måde være det, der er formålet.

Jeg må altså først og fremmest angribe forslaget med den bemærkning, at det simpelt hen ikke kan lade sig gøre at finde be-

[Mimi Jakobsen]

sparelses af dette omfang på dette tidspunkt for 1981. Derimod kan man selvfølgelig se med tilfredshed på – det tror jeg også man vil gøre fra kommunernes side – at man kan få nogle rammer for de næste par år, så man ved, hvor man styrer hen, ikke mindst fordi der ligger et kommunvalg i 1982, som kan føre til nogle udsving i skatteprocenterne. Det ved man jo. Der kan være sparet nogen likviditet op, som man nu henter hjem for at holde en nogenlunde rimelig skatteudskrivning. Det er et lille trick, som alle vist kender.

Med hensyn til lovforslag nr. L 186 vil jeg for det første sige til de ordførere, der har talt om det kommunale selvstyre, at det tror jeg vi skal være meget stilfærdige med at tale om i den kommende tid, for vi ved udmærket godt, at selv om vi alle går ind for det, så griber vi ganske gevaldigt ind i det kommunale selvstyre med disse love – og også med det, som regeringen i øvrigt har lovet indtil nu. Vi må erkende, at vi ikke kan styre, samtidig med at vi taler meget højt om det kommunale selvstyre.

Jeg må nu nok sige, at jeg foretrækker stadig væk forhandlingsvejen, således som det er foregået indtil nu. Vi kan derfor ikke være enige med fremskridtspartiet i, at indenrigsministeren senest den 1. maj hvert år skal meddele kommunalbestyrelserne, hvad de har at rette sig efter. Det ville være nogle pragtfuldt korte møder, vi kunne afholde, det må jeg indrømme, og det ville muligvis spare en hel del diæter til os, for så var der ikke så meget at slås om. Så længe det kan lade sig gøre med forhandlinger mellem indenrigsministeren og de kommunale organisationer, så tror jeg, det langt er at foretrække.

CD er heller ikke særlig indstillet på at lade de såkaldt objektive kriterier være altafgørende. Vi er ligesom det radikale venstre meget skeptiske over for de objektive kriterier, der har så rigelig indflydelse på de kommunale forhold i øjeblikket. De behøver bestemt ikke at få mere indflydelse efter vores mening.

Med hensyn til det sidste lovforslag, nr. L 187, har jeg allerede omtalt, at CD er meget enig. Den socialdemokratiske ordfører udtrykte lidt forargelse over, at man kunne drømme om at tale om spekulation i Albertslund i forbindelse med de temmelig kolossale grundskyldpromiller, man udskriver derude.

Her må jeg sige, at jeg er ganske enig med fremskridtspartiet. Jeg har ikke overværet et kommunalbestyrelsesmøde i Albertslund, men jeg har sandelig hørt andre kommunalbestyrelser, der som det første argument for at hæve grundskyldpromillen netop brugte: så slipper vi lidt billigere, så får vi det betalt andetstedsfra. Det skal man sandelig ikke være blind for. Det er gået op for de kommunale råd rundt omkring. Man behøver ikke stå og blive forarget over, at det bliver nævnt. Det foregår i fuld udstrækning. Altså fuld tilslutning til lovforslag nr. L 187.

Vi er positive over for intentionerne i slutningsforslag nr. B 106 og lovforslag nr. L 186, men efter vore bemærkninger om tidspunkter og om rammerne kan vi naturligvis ikke tilslutte os dem, som de foreligger.

I øvrigt må jeg sige, at vi med glæde har konstateret, at fremskridtspartiet har taget dette op med ejendomsskatterne. Jeg mener ikke, at fremskridtspartiet tidligere har støttet CDs synspunkter på grundskylden, men i hvert fald er dette dog et aspekt, som man med fordel kunne tage fat på. Et andet aspekt er, at det er de små indtægter, der betaler, hver eneste gang man omlægger fra indkomstskat og over til ejendomsbeskatning. Det er nok et argument, som andre partier burde lægge sig på sinde.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti lægger særdeles stor vægt på det kommunale selvstyre – det tror jeg heller ikke vi er uenige med fru Mimi Jakobsen i – men det er jo rigtigt, at der er nogle problemer omkring dette at få økonomien styret. Dog vil jeg sige, at hvis man ikke var bundet ude i kommunerne af en lang række love, der er vedtaget herinde, og som pålægger kommunerne udgifter, som måske kan være i strid med kommunens egne ønsker, så ville det måske være lettere at løse opgaverne ude hos kommunerne.

De forslag fra fremskridtspartiet, vi behandler her i dag, går i den stik modsatte retning af det kommunale selvstyre, og kristeligt folkeparti kan derfor ikke medvirke til deres gennemførelse, sådan som de foreligger i hvert fald.

Vi tror, at ingen bedre end de kommunale og amtskommunale myndigheder kan afgøre, hvilket serviceniveau der skal være i de en-

[Steffensen]

kelte kommuner, og vi ønsker derfor, at de enkelte kommuner i endnu højere grad, end tilfældet er nu, får denne selvbestemmelsesret.

Som før nævnt er kommunerne i stor udstrækning bundet af love, der er pålagt dem her fra folketingset, love, som i hvert fald tit er ret udgiftkrævende for kommunerne, fordi de pålægger dem opgaver, kommunerne måske slet ikke selv har ønsket at påtage sig.

Jeg skal kort sige, at kristeligt folkeparti naturligvis vil se på forslagene i udvalget, men vi er meget skeptiske over for dem i den udformning, de har. Vi mener måske nok, at en hel del af intentionerne i forslagene er udmærkede, men vi ønsker ikke kommunernes problemer løst ad denne vej.

Flyggaard (DR):

Jeg skal først på mit partis vegne gøre den bemærkning om lovforslag nr. L 187, at det kan vi ikke tiltræde. Fremskridtspartiet peger i dette lovforslag på nogle problemer, hvis løsning vi imidlertid mener skal gå i en anden retning. Vi mener, at man i denne forbindelse vil få uendelig mange problemer løst, hvis man fjerner fradragsretten, for så slipper man vel også for den diskussion om, hvem der først og fremmest i dag kommer til at betale ejendomsskatterne. Jeg skal ikke knytte flere bemærkninger på nuværende tidspunkt til dette lovforslag, men blot sige, at vi ikke kan medvirke til, at lovforslag nr. L 187 bliver gennemført.

For så vidt angår lovforslag nr. L 186 og beslutningsforslag nr. B 106 vil jeg gerne sige, at vi ser beslutningsforslag nr. B 106 som en slags konsekvensberegning af lovforslag nr. L 186. Det problem, vi her vender tilbage til, og som fremskridtspartiet altså tager op igen, er jo et gammelt, kendt problem, for på den ene side har vi et ønske om at skabe en vis lighed de enkelte kommuner imellem – det har jeg forstået at fremskridtspartiet for så vidt også er tilhænger af – og på den anden side har fremskridtspartiet vel også noget tilovers for det kommunale selvstyre.

Når vi nok principielt må være imod lovforslaget som udgangspunkt, er det netop ud fra hensynet til det kommunale selvstyre, men vi vil gerne gøre den bemærkning, at i det omfang det måtte være muligt, bør man finde frem til en opdeling af udgifterne, så

man kunne sige, at de udgifter, som staten har bestemt skal afholdes, bør betales af staten, og at de udgifter, som det er overladt til kommunerne selv at afgøre, skal kommunerne selv betale. Hvis man kunne finde frem til et sådant system, ville vi principielt mene, at man havde fået et bedre system end det, man har i dag. Men vi erkender da, at det nok er meget svært at finde frem til et sådant system. Det vil nok også indebære et betydeligt element af kontrol fra statens side over for kommunerne, fordi der så måtte være meget nøje forskrifter for, hvorledes statens love skulle effektueres af kommunerne, idet man næppe kunne forestille sig, at der skulle være nogen selvstændig lokal statsadministration. Det ville i hvert fald ud fra et administrativt synspunkt forekomme mindre hensigtsmæssigt.

Jeg vil gerne i tilslutning til de beregninger, der følger med beslutningsforslag nr. B 106, give udtryk for, at nok er der almindelig tilslutning til, at man bør have nogle objektive udgiftskriterier, men når man ser på de konsekvenser, som forslagene fører til ifølge de beregninger, fremskridtspartiet har gennemført, så tyder de trods alt en lille smule på, at disse objektive udgiftsbehovskriterier ikke er så fuldkomne, som vi måske gerne ville have de skulle være. Derfor mener jeg ikke, man kan gennemføre et forslag på den måde, som fremskridtspartiet her gør rede for. Det forekommer nok trods alt at være en lille smule firkantet.

Jeg kunne godt tænke mig her at komme med en enkelt bemærkning omkring enhedsbeskatningen. Det var nemlig en af de måder, man kunne få problemet løst på, hvis man gennemførte en konsekvent enhedsbeskatning, men den vil nok i realiteten i endnu højere grad bekræfte det forhold, at der intet ville blive tilbage af det kommunale selvstyre.

Jeg vil gerne til slut sige, at da det i det hele er en meget stor økonomisk problemkreds og en meget vanskelig økonomisk problemkreds, vil vi da gerne være med til at se på forslagene i udvalget, men på forhånd er vi nok noget skeptisk indstillet over for, om man kan nå frem til et bedre resultat end det, man har i øjeblikket, med udgangspunkt i lovforslag nr. L 186 og i beslutningsforslag nr. B 106, idet jeg skal gentage, at for så vidt angår lovforslag nr. L 187 kan der ikke være

[Flygaard]

nogen diskussion, det vil vi ikke medvirke til at gennemføre.

Thorndahl (FP):

Jeg vil først sige tak for de relativt mange venlige bemærkninger, der er faldet, dels om bearbejdningsgraden i forslagene, dels om intentionerne i forslagene.

I relation til indenrigsministerens kommentar, som jeg synes var lidt ufyldstgørende, vil jeg da godt sige indenrigsministeren tak, fordi han indledningsvis erklærede sig enig i intentionerne bag forslagene.

Indenrigsministeren fremkom med sin hovedbegrundelse for sin stillingtagen til forslagene, nemlig det kommunale selvstyre. Her synes jeg logikken brister for indenrigsministeren og for en række andre talere, fordi man som udgangspunkt for de regeringshenstillinger, der har været, og som vil komme, har sagt, at kommunernes forbrug ud fra nationaløkonomiske hensyn er blevet uforholdsmæssig stort, og derfor må man foretage en eller anden form for begrænsning. Ligegyldig hvilken mekanisme man vælger, har man altså tilkendegivet, at man herigennem ønsker at begrænse den frie og selvstændige skatteudskrivningsret. Man kan diskutere metoderne, det er klart, men man kan ikke diskutere holdningen til det kommunale selvstyre, for det har man i og for sig fraskrevet sig, når man siger, at vi er nødt til at begrænse de kommunale udgiftsstigninger.

Den metode, som vi har anvist, og som giver en samlet besparelse, der ligger inden for de rammer, man i øvrigt fra andre partier og også fra regeringen ønsker for det samlede kommunale forbrug, rammer nogle enkelte kommuner mere hårdt, end de mere generelle metoder, som andre har foreslået, vil gøre. Det er klart, fordi vi koncentrerer vores begrænsninger til de kommuner, der med det grundlag, man har i dag, kan siges at overforbruge. Så rammer effekten dem hårdere, end når man fordeler det på en lang række kommuner eller på alle kommuner, hvoraf de fleste ikke har et overforbrug.

Det er klart, at man kan diskutere, om det er rimeligt med så kort et varsel og over så kort en periode at nedsætte en kommunes forbrug så markant, som der bliver lagt op til i vore forslag. Vi er da helt indstillet på at overveje, om man kan gennemføre en længe-

re overgangsperiode, således at man foretager en nedtrapning over en længere periode, men altså således, at målsætningen er, som vi har skitseret. Vi er helt opmærksomme på, at de konsekvenser, som vi har vist, for nogle kommuner kan vise sig at være så uforholdsmæssigt store, at det ikke lige med ét kan etableres, at man begrænser overforbruget, som vi har foreslået.

Jeg synes ikke, at socialdemokratiets ordfører, hr. Hans Hækkerups, bemærkninger var af en sådan karakter, at de behøver at påkalde sig større opmærksomhed fra min side. Jeg synes, de var meget overfladisk begrundet og meget overfladisk fremsat.

Jeg vil gerne sige tak til hr. Fogh Rasmussen for det meget kvalificerede indlæg og den imødekommenhed, der lå over for dels forslaget, dels det arbejde, der ligger bagved det.

Hr. Fogh Rasmussen henviste, som naturligt er, til venstres beslutningsforslag om at give kommunerne en større grad af selvbestemmelse, som vi havde lejlighed til at behandle for nogle dage siden, og så sagde hr. Fogh Rasmussen, at det beslutningsforslag i sig selv må indebære – det er ordet »indebære«, jeg godt vil anholde – en realvækst på nul. Det kan hr. Fogh Rasmussen ikke være sikker på; det kan det kun, hvis man på en eller anden måde får reguleret eller styret kommunernes udgifter. Venstres beslutningsforslag er kun en mulighed; det er bestemt ikke noget, der effektivt og reelt vil kunne skabe en begrænsning af kommunernes vækst og f. eks. nå det mål, som venstre har ladet indgå i sine økonomiske beregninger, en realvækst på nul. Her er man nødt til at bruge metoder, som vi f. eks. har skitseret i vort forslag, eller som regeringen: dekret eller henstillinger. Det er en strid om ord, hvad man vil lægge i det; realiteten er jo, at kommunerne retter sig efter regeringens begrænsning af deres dispositionsmuligheder.

Hr. Fogh Rasmussen anførte på venstres vegne også en del synspunkter omkring kommunernes selvbestemmelsesret. Vi deler i fremskridtspartiet de helt principielle betragtninger om kommunernes selvbestemmelsesret, men vi er enige med det meget, meget store flertal af medlemmer i denne sal, vi er enige med de allerfleste partier i, at vi er nødt til at foretage en eller anden form for begrænsning i kommunernes udgifter og der-

[Thorndahl]

med også helt logisk kommunernes selvbestemmelsesret. Jeg mener ikke, at der er nogen reel forskel på venstres og fremskridtspartiets holdning til kommunernes selvbestemmelsesret. Man kan selvfølgelig diskutere metoden, men udgangspunktet er nøjagtig det samme, nemlig en erkendelse af, at det altså af nationaløkonomiske grunde er nødvendigt at begrænse kommunernes frie dispositionsret. Så kan man diskutere, hvordan man mest hensigtsmæssigt lægger den ramme ind, men det er en diskussion om teknik, holdningen er den samme.

Fru Karen Thurøe Hansen karakteriserede vores forslag som et meget kontant indgreb over for kommunerne. Det synes jeg ikke er en rimelig betragtning, for som det fremgår af bemærkningerne, vil dette forslag til begrænsning af kommunernes dispositionsfrihed være det forslag blandt alle dem, der ligger på bordet, der berører det færreste antal kommuner. De fleste kommuner, langt over 200, vil være uberørte af dette forslag. Med virkning fra 1981 er det rigtigt, at vi ønsker en nedtrapning af det reelle forbrug i kommunerne, og så vil det komme til at påvirke så mange, at der måske kun er 200 kommuner, som ikke bliver berørt. Men fru Karen Thurøe Hansens betragtning gik på, at det er et meget kontant indgreb over for kommunerne. Sådan som det blev sagt, må jeg gå ud fra, at det betyder samtlige 275 kommuner og 14 amtskommuner. Denne betragtning er ikke rigtig, den er logisk forkert. det er simpelt hen det forslag, som berører det færreste antal kommuner, nemlig de kommuner, der ud fra denne betragtning har et overforbrug.

Jeg må også sige til fru Karen Thurøe Hansen, at når man fra det konservative folkepartis side siger, at man vil værne om og ikke nedbryde det kommunale selvstyre, så kan vi da også være enige i det. Det forslag, som vi har fremsat, værner om det kommunale selvstyre, den kommunale dispositionsfrihed, for det største antal kommuner.

Fru Karen Thurøe Hansen fastslog, og det er jeg enig i, at kommunerne er loyale over for regeringen og dens henstillinger. Uanset hvilken politisk farve en sådan regering måtte have, vil kommunerne være loyale over for sådanne henstillinger. Så er det en strid om ord, når man taler om lovmæssige begrænsninger i modsætning til henstillinger.

Er der tale om en henstilling, som man er loyal over for – og det synes jeg man skal være – er det ligegyldigt, om det bliver i lovsform eller blot en henstilling, en opfordring, hvad man nu vil kalde det. Virkningen er, at man disponerer på baggrund af en sådan henstilling, ligegyldigt om den er vendt i folketinget eller bare er en regeringshenstilling. Ud fra det synspunkt kan jeg ikke se, at der ligger en forskel i vores holdning til begrænsning af kommunernes forbrug og så det, som det konservative folkeparti ønsker.

Jeg kan være enig i den bemærkning, som blev gjort om prisniveauforskellene. Jeg har selv overvejet det lidt, da vi foretog konsekvensberegninger af forslaget. Det er rimeligt nok at sige, at der er så klare prisniveauforskelle mellem kommunerne i det jyske område og så herovre, at det vil være rimeligt at indarbejde det på en eller anden led i udgiftsbehovsvurderingen eller fordelingsgrundlaget. Det vil vi være meget åbne over for, og vi har altså også overvejet det, men med de muligheder, vi har haft, har vi ikke været i stand til at få det indarbejdet.

Fru Ingerlise Koefoed startede med et historisk resumé af kommunalreformen, og det kan jeg da være meget enig i. Fru Ingerlise Koefoed så vores forslag som et forslag til at fordele fattigdommen i kommunerne. Det er selvfølgelig et spørgsmål, fra hvilken side man ser det. Danmark er stadig væk et af verdens allerrigeste lande – så vidt jeg ved det fjerderigeste – og det, vi i virkeligheden taler om, er at fordele rigdommen på en måde, der samfundsmæssigt og nationaløkonomisk er hensigtsmæssig. Det er noget ganske andet. Det, vi har sagt med vores forslag, er, at begrænsningen skal ske i kommuner, hvor behovstilfredsstillelsen må siges at være nået meget langt i forhold til andre kommuner, tilbagestående kommuner, kommuner – vi har mange ovre i Jylland – som i virkeligheden kun skatteudskriver 50–60 pct. af det, som de skulle udskrive, hvis de skulle nå op på et landsgennemsnitsforbrug pr. indbygger. Når man foretager de generelle indgreb, som regeringen har foretaget, og som det også ser ud til at regeringen vil foretage sig, rammer man netop de kommuner, der har et meget beskedent serviceniveau, en meget beskeden institutionsopbygning. De bliver bremset. Det kan godt være, at de hen ad vejen meget gerne vil forsøge at få bygget deres serviceni-

[Thorndahl]

veau op på et mere acceptabelt niveau, et niveau, de ikke har kunnet nå, simpelt hen fordi de ikke har haft midler til det. Men i det øjeblik man lægger helt generelle begrænsninger ned over samtlige kommuner, fastholder man overforbruget i de meget velstillede, meget velbøjgede kommuner på bekostning af servicefacilitetsudbygningen og institutionsudbygningen i de meget tilbagestående kommuner. Derfor kan jeg overhovedet ikke være enig i fru Ingerlise Koefoeds betragtning, rent bortset fra at denne begrænsning af kommunernes dispositionsfrihed, som jeg også sagde til fru Karen Thurøe Hansen, berører et mindretal af kommunerne, således at der er mere end 200 kommuner, som ikke vil blive berørt af denne begrænsning, simpelt hen fordi de ikke efter dette princip kan siges at have et overforbrug.

Jeg kan sige, at efter de beregninger, som er foretaget, er det sådan, at der ligger en 20–25 kommuner, fortrinsvis i det jyske område, som efter dette princip vil kunne udskrive et sted mellem 10 og 13 pct. mere, altså næsten en fordobling af deres udskrivningsprocent, blot for at nå op på det gennemsnitsniveau, vi har her i landet. Så dårligt er de stillet. Det er altså dem, man vil fastholde på dette lave niveau ved at lave generelle begrænsninger af kommunernes vækst.

Jeg vil sige tak til hr. Dræbye for de pæne bemærkninger om det udmærkede og detaljerede oplæg, vi har lavet. Hr. Dræbye slog fast, at fremskridtpartiet ikke kan lide det kommunale selvstyre. Det mener jeg er en helt urimelig betragtning. Vi kan godt lide det kommunale selvstyre, men vi anerkender nødvendighedens lov som alle andre. Også det radikale venstre bliver nødt til at indse, at der må ske en eller anden form for begrænsning. Det er teknikken i denne begrænsning, som vi kan diskutere, som kan skille os, det er klart, men udgangspunktet er det samme.

Når hr. Dræbye påstår, at fremskridtpartiet vil have en ensartethed, er det ikke nødvendigvis rigtigt. Inden for den givne ramme må kommunerne jo disponere frit. Det skaber ikke ensartethed, ikke nødvendigvis, for det er en lokalpolitisk afgørelse i den enkelte kommune, hvordan man vil prioritere udgifterne og behovene inden for denne ramme.

Jeg er helt sikker på, at med den betydelige forskel, der er i den politiske sammensætning af vores kommunalbestyrelser, og med den forskel der er på behovene, sådan som de manifesteres i by og på land, så vil dette forslag på ingen måde ændre den forskellighed, der er i kommunal service og kommunalt udbud og kommunale tilbud, overhovedet ikke.

Jeg kan være enig med hr. Dræbye, når han siger, at udgiftsbehovsgrundlaget, som vi kender det, sagtens kan trænge til at blive forbedret. Det har jeg også haft lejlighed til at sige tidligere. Jeg er også enig i, at der kan være en lang række mindre områder, som kan være relevante for den enkelte kommune, og som ikke opfanges af det udgiftsbehovskriterium, vi har i dag. Det kan jeg være meget enig med hr. Dræbye i. Vi ser meget gerne, at udgiftsbehovsgrundlaget bliver forbedret, og jeg har også forstået på regeringen og på indenrigsministeren, at man har en løbende forbedring i gang af udgiftsbehovsgrundlaget. Vi behandler jo for tiden en i udvalget.

Jeg vil også gerne sige fru Mimi Jakobsen tak for de meget pæne bemærkninger. Jeg kan godt være enig med fru Mimi Jakobsen – principielt i hvert fald – i, at hvis man ønskede dette forslag gennemført for 1981, kan det være vanskeligt for kommunerne at nå det. Nu har vi altså fremsat det i midten af marts, og det forelægges i folketinget den 24. april. Det vil sige, at det i givet fald kunne afgøres af folketinget midt i maj måned, hvis man var interesseret. Jeg er helt enig i, at det er vanskelige vilkår at byde kommunerne; men den behandling, som skiftende regeringer har udsat kommunerne for, er jo langt skrappere. Jeg har også siddet i byråd og økonomiudvalg og foretaget behandling og konsekvensberegninger af regeringsindgreb i tiden mellem første og anden budgetbehandling i august og september måned, så jeg er helt inde i betragtningerne, men det her foreslåede er i hvert fald ikke værre, tværtimod langt blidere, end vi er vant til.

Det, vi har lagt på bordet, er et princip for, hvordan man hensigtsmæssigt og socialt rimeligt foretager en begrænsning af det kommunale forbrug, som et meget stort flertal finder for stort. Hvis det ikke kan gennemføres i 1981 – og der kan vel være mange betragtninger, der gør det rimeligt, at man

[Thorndahl]

ikke kan gennemføre det i 1981 – er vi meget glade, hvis man kan gennemføre det i 1982. Vi kan også være enig med fru Mimi Jakobsen i, at det godt kan være, konsekvenserne f. eks. for Gladsaxe kommune med en besparelse på 92 mill. kr. i løbet af det første år er for voldsomme, og at man skal foretage en glidende tilpasning til et lavere forbrugsniveau.

Jeg er enig med fru Mimi Jakobsen, når hun gør den bemærkning, at i et vist omfang er det lidt hykleri, når så mange ordførere taler om det kommunale selvstyre som noget ubegrænset. Det er det jo ikke. Det har det ikke været længe. Den kommunale dispositionsfrihed er reguleret på mange leder og kanter. Vi kan igen diskutere teknikken i det. Fru Mimi Jakobsen forestiller sig, at det er mest hensigtsmæssigt, at man forhandler sig frem til en begrænsning efter en rimelig teknisk model ved forhandling med kommunerne. Jeg kan i og for sig være enig med fru Mimi Jakobsen i, at det er nok det bedste, men nu har vi altså lagt et princip frem, der i hvert fald er let administrerbart og let overskueligt, og som faktisk giver kommunerne, lige så snart det er kørt ind, mulighed for ret hurtigt at bygge den skatteudskrivning, de har fået ret til, ind i deres langsigtede økonomiske planlægning. Samtidig kan staten placere den kommunale økonomi i en langsigtet planlægning i stedet for faktisk at tage den op og vurdere den fra år til år eller over et ret begrænset åremål. Jeg tror, at man med denne løvbuket både for kommuner og for staten på en meget let måde vil kunne styre, vil kunne administrere det kommunale udgiftsniveau, den kommunale belastning af de samlede økonomiske ressourcer.

Hr. Steffensen lagde meget stor vægt på det kommunale selvstyre, og det gør vi også i fremskridtspartiet. Jeg kan henholde mig til, hvad jeg har sagt til en række andre ordførere, der har fremført det med det kommunale selvstyre.

Hr. Steffensen gjorde den bemærkning, at det kommunale forbrug fortrinsvis var bestemt af den lange række love, der vedtages herinde, og også i høj grad, må jeg forstå det, bundet af det store antal vejledninger og cirkulærer, som udmønter en lang række af de love, vi vedtager herinde. Her synes jeg nok, man må sige, at det fra regeringens side og fra andres side er blevet fremført, at en

lang række kommuner – specielt de kommuner, som er omfattet af dette forslag – er gået væsentligt ud over de minimumskrav, der er bestemt af love og regeringsudsendte vejledninger. Derfor mener jeg ikke, at det argument er særlig kraftigt over for vort lovforslag og de ting, vi har lagt op. Jeg håber på, at det i udvalget er muligt at overbevise hr. Steffensen om, at det er en teknisk rimelig måde, vi har gjort det på. Så kan vi diskutere at få den justeret og modereret, hvis vi kan blive enige om det.

Hr. Flygaard gjorde sig også til talsmand for det kommunale selvstyre. Jeg må igen sige, at jeg er meget enig i betragtningen omkring det kommunale selvstyre. Hr. Flygaard gjorde også den bemærkning, at konsekvenserne ved at indføre det så hurtigt, som vi har lagt op til, kunne være for store for den enkelte kommune. Som jeg anførte over for andre ordførere, vil vi meget gerne overveje at moderere det, således at man får en mere blød overgangsordning. Afgørende for os har været princippet i det. Over for landets kommuner, hvoraf mange lever på en sten, har det været vigtigt for os at kunne sige: den begrænsning, der skal ske, foregår mest hensigtsmæssigt og mest rimeligt over for de kommuner, som har et vældigt forbrug pr. indbygger i forhold til en lang række andre kommuner. Ved at gennemføre generelle begrænsninger stopper man servicefacilitetsudbygningen i en lang række kommuner med et meget svagt beskatningsgrundlag – kommuner, som, hvis man ikke havde disse generelle begrænsninger, måske i et lidt hurtigere tempo kunne være kommet op på et lidt rimeligere niveau. Jeg tror simpelt hen på, at denne model, som vi har lagt frem, hen ad vejen i løbet af 1980'erne vil blive den, man vil bruge, fordi det er den mest rationelle, den mest socialt rimelige og den lettest administrerbare.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg skal kun gøre bemærkninger til de to ordførere for fremskridtspartiet. Jeg vil erklære mig enig med hr. Tang Sørensen i én ting, nemlig at fremskridtspartiets forslag er let at administrere i den forstand, at det er let at regne ud. Bortset derfra kniber det nok noget med administrerbarheden i de 30 kommuner, der skal undgælde for pisken.

[Indenrigsministeren]

Jeg vil gerne sige til hr. Thorndahl, at jeg kan ikke anerkende den argumentation, der føres frem om, at holdningen til det kommunale selvstyre er den samme i fremskridtspartiet og i regeringspartiet og hos de partier, der i dag igen har bekendt sig til det kommunale selvstyre. Der er en ganske væsentlig forskel på at mene, at den nødvendige opbremsning i de kommunale udgifter skal ske ved forhandlinger og ved henstillinger om at begrænse udgiftsstigningen – både når det drejer sig om drift og anlæg, og når det drejer sig om fornøden hensyntagen til samfundsøkonomien i kommunernes budgettering af likviditetsforbruget, hvor det eneste egentlige magtmiddel, hvis man kan kalde det sådan, indenrigsministeriet har, er, at der skal tilladelse til låntagning i kommunerne – og så den fremgangsmåde, fremskridtspartiet foreslår, nemlig at der ved lov skal fastsættes en øverste grænse for, hvor meget en række kommuner, ja, i princippet enhver kommune, må udskrive i skat. Der er en væsentlig forskel, og der er en væsentlig holdningsforskel, når det drejer sig om det kommunale selvstyre og respekten for det.

Der er i øvrigt også en væsentlig forskel i vurderingen af, om man stoler på de folkevalgte i kommunerne, eller om man ikke gør det. Stoler man på dem, er der ingen grund til at gribe til tvangsforanstaltninger; gør man ikke, kan det være nødvendigt. Der er ingen tvivl om, at her er der tale om et meget kraftigt indgreb, en højeste skatteudskrivning og en lovbunden pligt til for i hvert fald 30 pct. af kommunerne at beskære deres udgifter, uanset hvilken situation de i øvrigt måtte være i.

Nu siger hr. Thorndahl, at årsagen til de høje skatteudskrivninger i en række kommuner er, at de har for højt et serviceniveau i forhold til de normer, som er fastsat udefra og ovenfra. Det er ikke nogen rigtig påstand. De høje skatteudskrivninger i en række kommuner er på ingen måde alene udtryk for et højere serviceniveau end den almindelige eller end det foreskrevne, det minimale, på ingen måde. Der er en række andre årsager til, at kommuner med vidt forskellig struktur, med vidt forskellig placering, med vidt forskellig befolkningssammensætning, med vidt forskelligt indkomstgrundlag har en højere skatteudskrivning relativt, end andre kommuner har.

Det er ikke mange dage siden, vi her i folketingsrådet diskuterede byrdefordeling i forbindelse med et lovforslag, som nu er til behandling i kommunaludvalget, om ændringer i kriterierne for fordeling af bloktilskud. Ved den lejlighed hørte jeg ikke én ordfører sige noget om, at vi havde et kriterium for fordeling af bloktilskuddene og et finansieringssystem for kommunerne, som var i orden. Tværtimod var der almindelig forståelse for og sympati for det, jeg sagde på regeringens vegne, nemlig at det var nødvendigt – fordi der var skævheder, væsentlige skævheder stadig væk i byrderne og i forholdene, i vilkårene, for de forskellige dele af landet, for de forskellige typer af kommuner, der var meget store forskelle – at lade et udvalgsarbejde sætte i gang, som skulle foretage en gennemgribende vurdering af kommunernes samlede finansieringspolitik.

Det er det, der bl. a. gør, at fremskridtspartiets forslag er ganske uacceptable. I dag lader man nemlig, som om man har et effektivt og solidt og grundigt og godt vurderingsgrundlag alene i udgiftsbehovstallene, som vi bruger, når det drejer sig om at fordele bloktilskuddene. Man lader, som om man har det, men det har vi i virkeligheden ikke. Det er det, der er en af de væsentlige årsager til, at en række kommuner har en højere skatteudskrivning, end andre kommuner har. De får ikke dækning, de har ikke finansieringsmuligheder for de udgifter, de har, og hvorved de adskiller sig fra en lang række andre kommuner. Der er skævheder i systemet i dag, men det vil man altså ikke anerkende. Man vil ensidigt hænge 30 af landets kommuner ud ved et forslag til folketingsbeslutning som det, der er lagt frem for folketingsrådet i dag. Det tyder ikke på respekt for det kommunale selvstyre og slet ikke på respekt for de problemer, de kommunalbestyrelser har, der har det højeste skattetryk her i landet.

Thorndahl (FP):

Jeg er lidt ked af indenrigsministerens bemærkninger. Jeg synes ikke, de er ganske fair eller ganske rimelige. Når vi skal diskutere holdningen til det kommunale selvstyre, må jeg sige, at ministeren har altså én opfattelse af det og jeg har en anden opfattelse. Jeg kan ikke se, at der er nogen principiel forskel på holdningen til det kommunale selv-

[Thorndahl]

styre, når man af nødvendighedens lov er tvunget til at foretage indgreb over for det, tvunget til at begrænse det. Men det er selvfølgelig påstand mod påstand, og jeg skal lade indenrigsministeren have sin opfattelse; til gengæld vil jeg gerne beholde min. Jeg kan ikke se rent logisk, at det forhold, at man fra regeringens side ønsker at begrænse kommunernes vækst generelt, adskiller sig på nogen som helst måde, når vi stadig væk taler principielt, fra det forslag, vi har fremsat, hvor vi taler om at begrænse forbruget i de kommuner, hvor forbruget er højt.

Ministeren sagde i den forbindelse, at stoler man på de folkevalgte, altså i kommunerne, så er der ikke behov for lovgivning. Sådan forstod jeg ministeren. Hvis man skulle tage det som udgangspunkt, kan det vel også være vanskeligt at forestille sig nødvendigheden af, at man fra regeringens side har beskæftiget sig så meget, som tilfældet har været, netop med kommunernes forbrug. Begrænsning af kommunernes forbrug indgår jo, som ministeren ved, som en væsentlig del af de kriseindgreb, regeringen arbejder med for tiden, og som man altså også har arbejdet med i de senere år.

Kommunerne har altså – det kan man så beklage, nuvel – brugt for meget i forhold til det, regeringen synes er rimeligt, og forbrugsudviklingen er også af en sådan størrelsesorden, at regeringen og indenrigsministeren synes, at der skal foretages en eller anden form for begrænsning i den forventede vækst. Mere stoler man altså ikke på dem, end at man er nødt til at foretage en eller anden form for begrænsning. Det indgår altså som et element i regeringens forhandlinger.

Ministeren undrer sig over, at vi vil begrænse forbruget i nogle enkelte kommuner. Det er nu i øvrigt 55 kommuner, sådan som vi har lagt det op, stigende til ca. 75 kommuner i 1986, hvis vi får realvæksten begrænset. Ministeren siger, at vi ligesom hænger nogle kommuner ud. Vort beslutningsforslag er et forslag om kommunal indkomstpolitik. Der er grupper i samfundet, lønmodtagere og andre, som ligesom har taget for stor en bid af kagen, og som man på forskellig måde søger at begrænse. På samme måde har nogle kommuner altså tilladt sig at bruge mere af samfundets ressourcer, end hvad man ud fra den betragtning, vi har gjort gældende, kan finde

er rimeligt. Men jeg føler ikke, at man hænger nogle grupper i samfundet – nogle lønmodtagere f. eks. – ud, fordi man ønsker at begrænse deres forbrug mere end andres. På samme måde synes jeg heller ikke, at man hænger nogle kommuner ud, fordi man siger, at de et stykke tid har haft et forbrug, som ud fra en samlet vurdering er lidt i overkanten. Det kan jeg ikke se at man hænger nogen ud for. Det er en konstatering af, at når vi skal til at rebe sejlene og foretage begrænsninger, så er det mest rimeligt og socialt mest retfærdigt og mest hensigtsmæssigt over for en lang række andre kommuner, at begrænsningen sker i de kommuner, der rent faktisk bruger meget.

Jeg er enig med ministeren i, at den enkelte kommunes udskrivningsprocent afspejler en lang række forhold, og vort forslag vil heller ikke indebære, at kommuner kommer til at udskrive samme procent i skat, på ingen måde. For det første er der valgfrihed mellem indkomst- og ejendomsbeskatning, for det andet er der meget stor forskel, dels i udgiftsbehovet – det afspejler udgiftsbehovskriteriet nu – dels i beskatningsgrundlaget fra kommune til kommune, og det vil selvfølgelig også finde udtryk i den udskrivningsprocent, som den enkelte kommune vil anvende.

Jeg kan være enig med ministeren i, at vores udgiftsbehovskriterier, fordelingsgrundlaget, givetvis kan gøres væsentlig bedre. Jeg har også forstået, at det arbejder man løbende med i indenrigsministeriet. Det er et arbejde, som vi meget gerne vil fremme og støtte. Det fik jeg også nævnt, da vi diskuterede den ændring, som ministeren for nylig forelagde for os i folketinget om ændring af udligningsordningerne. Da sagde jeg også, at vi var meget interesseret i at få disse udgiftsbehovskriterier gjort endnu bedre. Det er klart, at det må alle være.

Men vi må også erkende, at det grundlag, som ministeren fandt anledning til at kritisere som meget ufuldstændigt, er altså det grundlag, som indenrigsministeren fordeler ca. 20 mia kr. på årlig. Hvis man har den holdning til det fordelingsgrundlag, som ministeren egentlig gav udtryk for her, synes jeg nok, det var på tide, at man fik rettet det noget op, for det er trods alt 20 mia kr. på årsbasis, man fordeler på det grundlag, som ministeren gav den karakteristik. Jeg vil meget gerne følge ministeren i, at det skal gøres

[Thorndahl]

så godt som muligt, og vi ser meget gerne det udgiftsbehovskriterium forbedret.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Udgiftsbehovstallene kan på ingen måde forsvarligt bruges til en opdeling af Danmarks kommuner i overforbrugskommuner og øvrige kommuner, som fremskridtspartiet har forsøgt på det. Det kan det materiale overhovedet ikke forsvarligt bruges til, det burde hr. Thorndahl vide.

Jeg har sagt for mit vedkommende her for et øjeblik siden, at vi ved, at der er problemer med at fordele pengene efter de udgiftsbehovstal, vi arbejder med i øjeblikket, at vi ved, det ikke er tilstrækkeligt at forandre på disse udgiftsbehovstal for at yde retfærdighed over for kommuner i forskellig økonomisk situation – udviklingsmæssigt, befolkningsmæssigt og på anden måde. Men Hr. Thorndahl og hans parti vil anvende et udgiftsbehovstal, der aldrig nogen sinde har været konstrueret sådan, at det skulle kunne bruges til de formål, man ønsker det brugt til i dag, til et andet formål. Det er på ingen måde forsvarligt. Hvis man tager et tal, der skal bruges til noget andet, og bruger det i en konkret politisk situation, så kan man komme til mange mærkelige resultater, og det er man altså også kommet til i sin opdeling af landets kommuner i overforbrugskommuner og øvrige kommuner. Det er ikke forsvarligt, det er ikke rigtigt, og det kan ikke danne grundlag for beslutninger.

Jeg vil i øvrigt gerne sige, at der er ikke i regeringens henstilling til kommunerne – hverken i den tidligere regerings eller i den nuværende regerings henstilling til kommunerne – tale om en vækstrate, som skal følges ubetinget af en hvilken som helst kommune uden udsving op eller ned. Der er tale om en gennemsnitlig vækstrate, hvor det naturligvis er muligt, at de kommuner, der har rimelige problemer af en eller anden art med at holde sig inden for den gennemsnitlige vækstrate, kan få lov at gå deropover. Andre må til gengæld acceptere, at deres vækst må være mindre end den gennemsnitlige. Det er derfor ikke et ufleksibelt, et uelastisk og stift system. Efterhånden som det bliver videreudviklet i de kommende år, vil det vise sig at være et meget elastisk og meget hensigtsmæssigt system.

525 Ft

Jeg vil gerne sige til sidst til hr. Thorndahl, at jeg synes, der er en væsentlig forskel mellem på den ene side henstilling og på den anden side tvang.

(Kort bemærkning).

Thorndahl (FP):

Jeg tror ikke, at forskellen mellem henstilling og tvang overhovedet kan måles i kommunerne. Det er vist mest en strid om formuleringer.

Jeg er lidt ked af, at ministeren ikke mener, at udgiftsbehovsgrundlaget kan bruges til at foretage en bedømmelse af den enkelte kommune og bruges som grundlag for at fastlægge en skatteudskrivningsret. Det kalder ministeren ikke forsvarligt. Alligevel bruger man altså det samme grundlag til at fordele 20 mia kr. årlig mellem kommunerne. Jeg kan ikke se, at den kommunale kasse har det spor anderledes med de kroner, der kommer ind over de generelle tilskudsordninger, end med de kroner, som ryger ind i kassen på baggrund af en skatteudskrivning. De penge, som kommer via de generelle tilskud – på et ikke forsvarligt grundlag – er vel ikke meget anderledes end de penge, som kommer som led i den almindelige skatteudskrivning. Jeg kan ikke se, der er nogen som helst væsentlig forskel.

Ministeren nævnte, at der var en vis smidighed i de generelle begrænsninger, som man fra regeringens side ønsker at kommunerne skal følge. Det er for så vidt det samme, som vi har bygget ind i vores lovforslag nr. L 186 med den dispensationsadgang, der er. Det er ud fra helt samme opfattelse. Vi er helt opmærksomme på, at der kan være en række kommuner, der ligesom falder uden for mønsteret og har andre behov. Men jeg synes, at det grundlag – det objektive grundlag, som man kalder det også fra regeringens side – man anvender, når det drejer sig om at fordele 20 mia kr. mellem kommunerne efter deres objektive behov, også må kunne anvendes, når man objektivt skal vurdere den enkelte kommune i forhold til andre. Jeg er lidt overrasket over, at ministeren i den grad angriber det system, som har været grundlaget for tildeling af ydelser til vore kommuner fra 1970.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

[Indenrigsministeren]

Hr. Thorndahl ved udmærket godt, at fordelingen af bloktilskuddene efter udgiftsbehovstallene ikke er det eneste, man gør for at jævne ud på skævheder i det kommunale skattetryk. Man har også en skattegrundlagsordning. Den indgår ikke direkte i udgiftsbehovstallene. De positive virkninger af den ser hr. Thorndahl og hans parti ganske væk fra.

Jeg vil gerne tilføje, at der er flere ting, som udgiftsbehovstallene ikke kan tage hensyn til: om en kommune er en vækstkommune, eller om den er tilbagegangskommune med hensyn til indbyggertal, om der er forskel på prisniveauet fra den ene kommune til den anden, fra den ene del af landet til den anden, om der er forskel i lønniveauet fra den ene del af landet til den anden. Det er nogle af de ting, man har arbejdet med at putte ind i udgiftsbehovstallene, fordi man ved, at de ikke er tilfredsstillende. De er det bedste, vi har i øjeblikket, men det ville være uforsvarligt at anvende dem til en omfordeling af yderligere ca. 60 mia kr. Det er noget i den retning, der er tale om her. Det er langt større beløb, man vil lade gå ind i sådan en omlægning på landsbasis, end de ca. 20 mia kr., der fordeles, suppleret af en række andre foranstaltninger, der skal jævne ud på forskelle mellem kommuner og amtskommuner indbyrdes. De tal kan ikke forsvarligt bruges til det formål, hr. Thorndahl vil bruge dem til, men de kan godt forsvarligt bruges til det formål, de er konstrueret til. De to ting udelukker ikke hinanden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketings beslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om samfundstabene ved alkoholmisbrug.

[Af Inge Krogh (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 120. Fremsat 26/3 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Som det vil være en stor del af de tilstedeværende medlemmer bekendt, er det kun et år siden, at folketinget, også på foranledning af kristeligt folkeparti, behandlede det samme forslag til folketingsbeslutning, som nu skal behandles. Der fandt dengang en meget sober, alsidigt oplysende debat omkring forslaget sted, og på grund af det korte tidsrum, der er gået mellem de to forhandlinger, vil jeg tillade mig at henvise til folketingets tidligere forhandlinger om spørgsmålet og her kun kort opresumere, hvorfor regeringen ikke kan gå ind for en undersøgelse som den foreslåede.

Begrundelsen for forslaget er, at en sådan opgørelse vil være et nyttigt arbejdsredskab ved udarbejdelsen af en fremtidig alkoholpolitik. Jeg skal i denne forbindelse minde om, at alkoholen siden de ældste tider har været og fortsat er på godt og ondt en del af vort kultur- og livsmønster, som en god del af befolkningen ser positivt på og har et fornuftigt forhold til, mens den på den anden side volder mange mennesker alvorlige problemer.

Det er derfor ikke realistisk at forestille sig, at brugen af alkohol i samfundet f. eks. skulle kunne afskaffes, selv om den på visse områder skulle vise sig at være for omkostningskrævende.

Der melder sig her to spørgsmål. For det første: vil undersøgelsen være et nyttigt arbejdsredskab i forbindelse med alkoholproblematikken og forebyggelsen og bekæmpelsen af alkoholmisbrug? For det andet: kan undersøgelsen overhovedet gennemføres?

Hvad angår det første spørgsmål, vil en undersøgelse af forholdet imellem samfundets indtægter og udgifter ved alkohol, forudsat at en sådan undersøgelse kan gennemføres med et pålideligt resultat, formentlig